

SYAIR DAN SAJAK

ซาอีย์ และ ซาณะ

เจ๊ะมะ เบ็ญญา

“SYAIR” เป็นคำประพันธ์ประเภทหนึ่งที่แพร่หลายและนิยมกันมากในสังคมมลายูพอ ๆ กับป็นดุน ปกติเป็นบทยาวบรรจุนื่อเรื่องที่เป็นนิยาย นิทาน ประวัติศาสตร์ คำสั่งสอน คำสรรเสริญ เป็นต้น แม้ว่าซาอีย์จะคล้ายคลึงกับป็นดุนในเรื่อง คำ พยางค์ วรรคหรือบรรทัดและสัมผัส แต่มีบางสิ่งบางอย่างที่ต่างกัน คือซาอีย์ไม่มี “ป็นบายัง มั๊กซุด” เหมือนกับป็นดุน ป็นดุนไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่ซาอีย์

ปรากฏชื่อผู้แต่งและทราบด้วยว่าแต่งขึ้นมาในสมัยใด ป็นดุนแต่ละบทที่เป็นวรรณกรรมของมวลดนที่แพร่หลายจะมีสองสำเนียง คือสำเนียงภาษามลายูกลางและสำเนียงภาษามลายูพื้นเมือง แต่ซาอีย์ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เป็นภาษามลายูสำเนียงมลายูกลางไม่เคยปรากฏว่ามีคนแต่งเป็นภาษามลายูสำเนียงมลายูพื้นเมือง

ตามปกติซาอีย์ประกอบด้วยสี่บรรทัด เหมือนกับ “ป็นดุน อิมปัตกรัด” (ป็นดุนสี่วรรค) แต่ซาอีย์มักจะ

มีพยางค์ท้ายวรรคสัมผัสกันทุกวรรค (สัมผัสแบบ AAAA) ซาอีย์ที่รู้จักกันดีและแพร่หลายมากในสังคมมลายู มนละเซีย สิงคโปร์ บรูไน และแม่ในหมู่ชาวไทยมุสลิมที่อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยก็มี ซาอีย์ ซิดี ซูไบดะห์, ซาอีย์ ซอแล็งดัง คลีมา และซาอีย์ อับดุลมุลก ต่อไปนี่คือ ข้อความตอนหนึ่งจากซาอีย์รอมอะซิดี ซูไบดะห์ ที่แต่งโดย ฮัมซะห์ ฟินซุรี กวีมลายูที่มีชื่อเสียงมากในอดีต

SYAIR SITI ZUBAIDAH

Hamzah Fansuri

Ada pun pahlawan menunggu penjara,
Gemparnya ia tidak terkira,
Dilihatnya hilang sultan putera,
Pintu penjara habis cedera.
Perigi racun terbuka pintunya,
Sultan Abidin tiada dilihatnya,
Seorang tiada lagi di dalamnya,
Tiada yang tahu ke mana perginya.
Kudanya hilang empat sekali,
Sedung ditambah diputuskan tali,
Segera disembahkan ke bawah duli,
Baginda pun hairan hatinya ghali.
Kilan Cahaya sangat hairannya,
Raja Kembayat hairan kelimanya,
Eniahkan siapa yang mengambilnya,
Seorang tiada yang melihatnya.
Terlalu susah maharaja Cina,
Hatinya sayang terlalu bian,
Raja melayu entah ke mana,
Di dalam perigi bubuhnya fana.
Tujuh beradik fikir dikire,
Susahkan Raja Kembayat negara,
Siapa mengeluarkan dari penjara,
Entahkan joget dua setara.
Hampir menyamar masuk ke mari,
Pura-pura mengambil upah menaria,
Rupanya dia hendak mencuri,
Melihatkan hal laku dan peri.

“SAJAK” เป็นคำประพันธ์มลายูสมัยใหม่ที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบันนี้ ชาณะ ไม่มีกฎเกณฑ์หรือกฎข้อบังคับที่จะต้องปฏิบัติเหมือนกับคำประพันธ์

แบบเก่า เช่น ปันตุน, ซาอิร์, จูรินดัม และนาซิม ชาณะเหมือนกับซาอิร์ คือไม่มี “ปมบายัง มัซุด” ข้อความทั้งหมดของชาณะบทหนึ่งนั้น ก็คือหัวใจของชาณะบทนั้นทั้งหมด ชาณะไม่มีสัมผัส จึงสามารถแสดงความรู้สึกในใจออกมาได้อย่างอิสระเต็มที่ การบังคับในเรื่องคำ พยางค์ วรรค

และการสัมผัสของพยางค์ตอนท้ายของวรรค ฉะนั้น ผู้ประพันธ์จึงสามารถแสดงความรู้สึกในใจออกมาได้อย่างอิสระเต็มที่ การอ่านชาณะนั้นจะต้องอ่านด้วยน้ำเสียงและอารมณ์ตามใจความของชาณะนั้น คือเศร้า ก็กัก เป็นต้นต่อไปนี่คือตัวอย่างชาณะที่ดีที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษาคือ

กล่าวถึงทหารฝ่าห้องซัง
อลหม่านสุดที่จะพรรณนา
เมื่อเห็นสุดต่านน้อยได้หาย ไป
ประตูห้องซังเสียดหายสิ้น
ประตูข่อยยาพิษถูกเปิดอ้า
สุดต่านอาบิเด็น ได้หาย ไป
ในบ่อ ไม่มีอีกมันตคนเคียว
ไม่มีใครทราบพวกเขา ได้หาย ไปไหน
ม้าของเขา ได้หาย ไปทั้งสี่ตัวพร้อมกัน
เชือกที่ถูก ได้ถูกตัด ไป
ได้ทูลให้ฝ่าพระบาทอย่างเร่งรีบ
พระองค์ทรงลงนพระทัยขึงนั้ก
กิลัน จาฮาซา แปลกใจมาก
กษัตริย์ทั้งห้าพระองค์แห่งเมืองกิมบาซัด
ทรงลงนพระทัย
ไม่ทราบว่ามีใครได้พาไป
ไม่มีใครเลยเห็นพวกเขา
มหाराชอินทรทุกขั้พระทัย
พระทัยทรงโปรดเหลือเกิน
กษัตริย์มลายู ไม่ทราบหาย ไปไหน
ใส่ในบ่อข้าวครา
พี่น้องทั้งเจ็ดพระองค์ทรงดำริ
กษัตริย์แห่งเมืองกิมบาซัดทรงทุกขั้พระทัย
ใครเป็นผู้เอาออกจากห้องซัง
หรือว่านักเดินระบำทั้งสองคนพี่น้อง
ได้ปลอมแปลงเข้ามา
แสวงรับจ้างเดินระบำ
แห่จรัมซาอะซโมย
ดูลาดเลาและสภาพที่เป็นอยู่

TAK PUTUS ASA

Aku cuba mendaki-jatuh!
 Aku cuba terbang-terhempas!
 Aku cuba belayar-karam!
 Habis sudah daya ikhtiarku,
 Adakah aku berputur asa,
 Tidak! Tidak!
 Aku cuba sekali lagi,
 Aku siapkan perkakas mendaki,
 Aku baharu alat penerbangan,
 Aku baiki perahu yang bocor,
 Aku cuba kali yang kedua,
 Ketiga, keempat dan seterusnya...
 Aku cuba lagi!

Cuba lagi, hingga berjaya!

(Fatimah S.B.)

ไม่สิ้นหวัง

ฉันพยายามไต่ แต่ล้มลง!
 ฉันพยายามบิน แต่พาลกลับพื้น!
 ฉันพยายามแล่นใบ แต่จมในทะเล!
 ความพยายามของฉันหมดแล้ว
 หรือว่าฉันหมดหวัง
 ไม่! ไม่!
 ฉันพยายามอีกครั้ง
 ฉันตระเตรียมเครื่องมือสำหรับไต่
 ฉันปรับปรุงเรือสำหรับแล่น
 ฉันแก้ไขปรับปรุงเรือที่รั่ว
 ฉันพยายามครั้งที่สอง
 ที่สาม, ที่สี่ และต่อไป...
 ฉันพยายามอีก!
 พยายามอีก จนสำเร็จ!

(ฟาติมาห์ เอส.บี.)

NASIB PENGAIL

Jauh di tengah laut yang luas,
 Kelihatan sayup-sayup,
 Perahu si pengail dilambung gelombang,
 Lama sudah dia mengail,
 Peluh meleleh membasahi tubuhnya,
 Puas sudah pancing dicampakkan,
 Lepas umpan diganti umpan,
 Tak seekor ikan yang didapatnya.
 Dipasanginya umpan lagi,
 Dilemparnya pancing kembali,
 Ditunggunya lagi dengan sabar dan harapan,
 Dari saat ke saat,
 Ikan tak dapat umpan yang habis.

(Fahru Talib)

ชีวิตพรานเบ็ด

ท่ามกลางทะเลที่เว้งว้าง
 มองเห็นลิ้น ๆ
 เรือพรานเบ็ดถูกคลื่นโยน
 เขาตกปลาจนหมดแล้ว
 เหยื่อไหลสายร่างของเขา
 เกือบเบ็ดลงไปในน้ำจนเบ็ดหนวย
 เหยื่อใส่แล้วใส่อีก
 ไม่ได้ปลาแม้แต่ตัวเดียว
 คิดเหนื่อยอีก
 หย่อนเบ็ดลงไปในน้ำอีก
 คงช่วยความอดทนและความหวัง
 บวที่แค้นวาทิเส้า
 ไม่ได้ปลาเบ็ดหมดไป

(ซันตุ ตาอิม)

NASIB ANAK GEMBALA

Perasaan siapa tidakkan nyala,
 Melihat anak berlagu dendang,
 Seorang saja di tengah padang,
 Tiada berbaju buka kepala,
 Beginilah nasib anak gembala,
 Beneduh di bawah kayu yang redang,
 Semenjak pagi meninggalkan kandang,
 Pulang ke rumah di senja kala,
 Jauh sedikit sesayup sampai,
 Terdengar olehku bunyi serunai,
 Melagukan alam yang molek permai,
 Wahai gembala di laut hijau,
 Mendengar serulingmu menurunkan kerbau,
 Mahulah aku memurutkan engkau.

(Mohd. Yamin)

ชีวิตเด็กเลี้ยงควาย

ความรู้สึกของใครจะ ไม่เกิดขึ้น
 เห็นเด็กร้องรำทำเพลง
 อยู่เดี่ยวควาย ในสนาม
 ไม่ใส่เสื้อ ไม่ใส่หมวก
 นี่แหละชีวิตเด็กเลี้ยงควาย
 หอบร้อนได้ร่มต้นไม้
 จากคอกตั้งแต่เช้า
 กลับบ้านพลบค่ำ
 ค่อยข้างไกลลิบ
 อันได้กินเสี้ยวปี
 พรานนาถึงโลกที่สวยงาม
 โอ ผู้เลี้ยงควายที่อยู่ไกล
 ได้ยินขลุ่ยของเธอตามหลังควาย
 ดันต้องการตามเธอไปได้

(โมฮัมมัด ยามิน)

BAKTI KITA

*Kami pemuda rela menderma
walau jiwa habis terkorban
asal nusa kekal bahagia
aman makmur sepanjang zaman.
Hanya inilah bakti kami
angkatan baru pencinta watan
tanah air ibu pertiwi
akan ku kawal bermati-matian.*

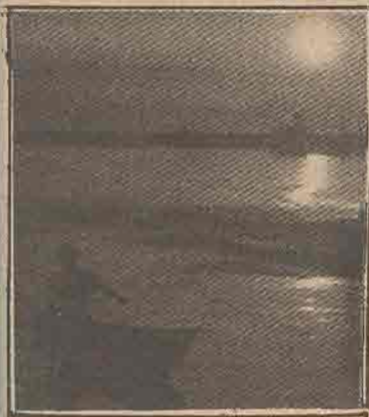
(Masuri S.N.)

PANDANGLAH KAMI

*Pandanglah kami
yang berkayuh di tengah laut
dengan panas mem bakar raga
kelihatan biasa saja
untuk sesuap nasi
perut yang mesti di isi sehari-hari
kami yang hidup tidak untuk
sendiri.*

(Masuri S.N.)

จงมองเรา

*จงมองเรา
ที่พายเรือท่ามกลางทะเล
ท่ามกลางแดดเผา รังกาย
ดูเหมือนเป็นของธรรมดา
เพื่อข้าวเหนียวหนึ่ง
ท้องที่ต้อกินทุกวัน
เรามีชีวิต ไม่ใช่เพื่อตนเอง*

(มาซูรี เอ็ส.เอ็น.)

ความเสียสละของเรา

*เราขายหนุ่มบั้นตีอุทิศ
แม้ว่าชีวิตมลายสิ้น
ขอให้ประเทศชาติอยู่อย่างสงบสุขชั่ว
นิรันดร
สันติสุขอุดมสมบูรณ์ตลอดไป
เพียงเท่านั้นและความเสียสละของเรา
คนหนุ่มรุ่นใหม่ผู้รักประเทศชาติ
ประเทศชาติเมืองบิคร
เราจะป้องกันจนสิ้นชีวี!*

(มาซูรี เอ็ส.เอ็น.)

KEBANJIRAN

*Daerah sini sudah selalu banjir
dan kita yang selalu terbiar
miskin dan papa
datang air mengamuk liar.
Dengar tangisan dan keluhan nenek
semua datang berulang-alik
rumah yang tidak pernah cantik
tumbang dalam kopak kapik.
Harta kita tak seberapa
yang hanyut tak terkira
kita juga maknusia
mintak sedikit timbangrasa.
Mereka yang enak dan senang
tidak pernah merasa ini semua
cuba fikir agak seketika
kalau uan kena, apa rasa.*

(A. Samad Said)

น้ำท่วม

*อันนี้ น้ำท่วมเสมอ
และเราถูกทอดทิ้งเสมอ
จนและอดคัด
น้ำมาแผลงฤทธิ์อย่างบ้าบิ่น
จงฟังการร้องไห้และการร้องทุกข์ของยาย
ทั้งหมดมาครั้งแล้วครั้งเล่า
บ้านที่ไม่เคยสวย
พังทลายลงเป็นชิ้น ๆ
ทรัพย์สินของเราไม่เท่าไร
ที่ถูกพัดพาไปนับไม่ถ้วน
เราก็มีมนุษย์เหมือนกัน
ขอความเห็นอกเห็นใจสักนิด
เขาทั้งหลายที่สุขสบาย
ไม่เคยรู้สึกทั้งหนคนี้
ลองคิดสักครู่หนึ่ง
ถ้าเป็นท่านจะรู้สึกอย่างไร*

(เอ. ซามัด ซาอิด)